AÑA 8
9
NOVEMBER 1977

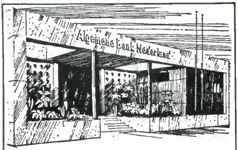
skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA SIMAR

*

Bij de voorplaat:
Teacher of the month:
Harold Pereira

Algemene Bank Nederland

redaktie

j. jutten, j. j. coutinho, r. r. kelly, a. vrolijk en m. winklaar

redaktie-adres:
paradera 82

bank:
a.b.n., banknr. v. 62583
t.n.v. "vorm"

layout:
r. de graaff

fotografie:
r. de graaff

drukkerij: v.a.d.

abonnementen:
NAf. 20,— per jaar

simar

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA
zuidstraat 11, oranjestad,
p.o.b. 582, o'stad,
tel. 4219

VOORLOPIG BESTUUR

LEIDING:
carla kelkboom
felix bardouille
ramón todd-dandaré

SEKRETARISSEN:
shirley pope
eddy marchena

PENNINGMEESTERS:
henk weustink
carmen kruythoff

KOMMISSARIS:
william richardson

sekretaresse kantoor:
mevr. f. alexander

vergaderplaats:
zuidstraat 11

tel. 4219; simar-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen.

banken:
banco popular antiliano v-224-1
algemene bank nederland v-62503

nieuwe leden:
kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, zuidstraat 11

AÑA 8 — NO. 9
NOVEMBER 1977

skol komunidat

sindikato di maestronan di aruba

Regionalisering, verandering en vernieuwing van het geschiedenis onderwijs

door Ronald Donk

INLEIDING

Na een jarenlange ervaring in het basis- en voortgezet onderwijs in Nederland ben ik sinds september 1975 werkzaam bij het Colegio Arubano en de Antilliaanse Lerarenopleiding. Mijn lesopdracht op laatstgenoemd instituut omvat het verzorgen van lessen in de Zuidamerikaanse en de Caribische geschiedenis. Daarnaast begeleid ik de studenten theoretisch en praktisch bij hun stage. In het jaar 1976-1977 was ik ook als geschiedenisdocent verbonden aan de A.P.A.
Door bovengenoemde ervaringen werd het mij duidelijk dat het geschiedenisonderwijs op de Nederlandse Antillen nog zeer veel te wensen overlaat. Zo'n vérstrekkende conclusie vergt natuurlijk enige bewijsvoering, maar hier kom ik nog op terug.
De bedoeling van deze artikelenreeks is niet om alleen maar kritiek te geven op de bestaande situatie, maar ook om de plaats van het geschiedenisonderwijs in verleden en heden te verklaren en te verduidelijken. Eveneens zal getracht worden nieuwe wegen aan te geven voor het historisch onderwijs in de toekomst.
Vooraf moet ook gesteld worden dat de plaats van het geschiedenisonderwijs samenhangt met zowel de functie en de doelstellingen van het algehele onderwijs als met de maatschappelijke opvattingen en ontwikkelingen in onze samenleving, onze regio en de wereld.

Er zal een diskussie over het geschiedenisonderwijs moeten plaatsvinden in historisch, geografisch en onderwijskundig perspectief:

1. Waarom werd en wordt het vak geschiedenis gegeven? Heeft dit vak wel zin? Moet het niet opgaan in wereldoriëntatie?

2. Hoe wordt het vak in de regio onderwezen? Wat beogen onze Caribische en latijnsamerikaanse vakcollega's? Hoe komen zij tot een regionaal verantwoorde leerstofkeuze?

3. Welke algemeen onderwijskundige en vakdidaktische ontwikkelingen nopen tot een herbezinning bij het geven van de zgn. sociale vakken? Slechts kennisdoelen nastreven? Kunnen de leerlingen inzicht krij-

gen in een vak als geschiedenis? Moet het geschiedenisonderwijs gepolitiseerd worden?

I. ONDERWIJSHISTORIE EN GESCHIEDENISONDERWIJS OP DE NED. ANTILLEN

A. Vóór 1820 besteedde het Nederlandse gezag geen aandacht aan het onderwijs. Pas met de Verlichtingswetgeving op onderwijsgebied aan het begin van de 19e eeuw ging men in Nederland aan volksonderwijs denken.

Op de Antillen bestonden er voor 1820 meestal particuliere schooltjes voor de blanke bovenlaag, maar van onderwijs aan de slaven moest men niets weten. Plantagearbeid vergde geen theoretisch geschoolde mensen.

De blanke elite, vooral de hogere protestanten, was zelfs bang voor godsdienstonderricht aan de minderwaardige slaven. Daarom nam de Katholieke kerk onder leiding van Marinus J. Niewindt dit onderwijs aan de massa ter hand.

Evenals in andere koloniale gebieden begon het onderwijs als missionair onderwijs. De bedoeling van dit onderwijs blijkt duidelijk uit de woorden van Niewindt: ". . . mensen zouden worden aangesteld, om onderwijs te geven in het lezen, al was 't slechts on de landstaal en bijvoorbeeld des avonds na het volbrengen van de arbeid. Het hoefden geen blanken of Nederlanders te zijn; één of andere pientere vrije kleurling was ook goed; voorlopig kon men niet hoger mikken dan het bijbrengen van de kunst van lezen en schrijven en enige schooldiscipline. Dat zou voor de priesters het geven van godsdienstonderricht veel vergemakkelijken. Catechismusles geven aan volslagen ongedisciplineerde wilden, is onbegonnen werk. Dat is gewoon verloren energie; men kan het evengoed achterwege laten. Elke *bovennatuurlijke* opbouw vereist een *natuur*lijke grondslag". (1(

Vijf jaar later (1833) wil Niewindt ook de "slavenstand" onderwijs laten geven, maar: "Ik bedoel hier zekerlijk geen uitgebreid onderwijs maar slechts een zodanig, hetwelk die thans volstrekt onwetende mensen kan instellen om op een betere wijze de grondbeginselen van hun godsdienst in welke zij gedoopt zijn, en de verplichtingen welke zij ten opzichte van het gouvernement, van hun meesters en van hun evenmens te vervullen hebben, te leren kennen. Even zozeer ik een al te uitgebreid onderwijs voor die soort van mensen *gevaarlijk* zou achten, evenzo meen ik, dat een volstrekte domheid nadelig wezen kan . . ." (2)

De kerk wenste kleurlingen en slaven ietwat beschaafd te maken zodat zij betere christenen zouden worden, maar ook om de overheid en de meesters te helpen bij het handhaven van de toenmalige samenleving. Net als de kerk was ook de overheid voorzichtig met het stichten van scholen voor en na 1863. De schoolwetten maakten een duidelijk onderscheid tussen scholen van de eerste en de tweede klasse (1919), elementair kosteloos onderwijs en meer uitgebreid lager onderwijs met schoolgeld (1897) en glo-a en glo-b scholen voor de lagere sociale klassen (na 1907). Pas in 1962 ging de overheid over tot een uniform lager onderwijs.

9

Ze be-grij-pen er niets van. Maar Ma zegt ver-der:

„De ne-gers wo-nen in een land hier heel ver van-daan. Ze zijn pik-zwart. De va-ders en de moe-ders en de kin-de-ren."

„Wat vies!" zegt Trui. „Waar-om ba-den ze zich dan niet?"

„Ze zijn niet vuil, meis-je! Hun vel is zwart. Ze heb-ben een zwart ge-zicht en

Bij het technisch onderwijs, begonnen in de jaren dertig, bleef het verschil naar sociale stratificatie tot 1971 bestaan.

Slechts op de elitescholen werd het geschiedenisonderwijs gegeven, waarbij de "happy few" vaderlandslievendheid (weliswaar voor het moederland!) en Oranjeliefde werd bijgebracht. Deze beïnvloede groep zou heel lang de politieke macht met de Nederlanders delen: over het algemeen de hogere protestantse blanken.

Het Antilliaanse onderwijs heeft traditiegetrouw een aantal opvallende kenmerken (tot 1954).

1. Voor het grootste deel godsdienstig beïnvloed onderwijs gegeven door blanke katholieken (vreemdelingen) die sterk missionair dachten.

2. Openbaar onderwijs dat moest opleiden tot christelijke en maatschappelijke deugden.

3. Onderwijs ingedeeld naar sociale klassen met een sterk conserverend karakter.

4. Er bestond een duidelijke relatie tussen onderwijs en samenleving maar in negatieve zin.

De methoden in het onderwijs waren in deze periode sterk Europees georiënteerd. Er waren gewoonweg geen Antilliaanse schoolboeken. In een Nederlands onderwijssysteem werd hoofdzakelijk door Nederlandse onderwijzers aan de hand van Nederlandse boeken in het Nederlands les gegeven. Dit onderwijskolonialisme paste in die tijdsgeest, waarbij het eigene ondergewaardeerd werd en het verre vreemde kikkerland als een land van melk en honing werd voorgesteld.

Geenszins wil ik ontkennen dat velen van dit onderwijs geprofiteerd hebben. Aan de andere kant hebben die velen nooit hun eigen identiteit gevonden, omdat zij door hun opvoeders de Europese cultuur voorgeschoteld kregen *(vervreemdingsproces)*.

Het onderwijs van toen vermeed de actualiteit en maakte de leerlingen niet bewust uit vrees voor de aantasting van het koloniale en kerkelijke gezag. Pas tijdens hun studie in Nederland kwam een handvol Antillianen tot een moeilijk zelfbewustmakingsproces. De meerderheid bleef met het idee leven van de handenarbeidloze blanke en zocht liefst een 'white collar job'. Dit was trouwens een noodzaak daar carriereplanning alleen in de koloniale hierarchie kon geschieden. Bovendien moest men zijn heil, tijdens de economische vooruitgang (Shell, Lago), voor een hoger diploma in het moederland zoeken.

Merkwaardig genoeg werd het Antilliaanse onderwijs tijdens en na de autonomiebeweging nog meer gelijkgeschakeld met het Nederlandse systeem. In 1948 besloot de examencommissie het mulo-examen (correctiemodellen en normen uit Nederland) over te nemen. In 1949 werd de Algemene Middelbare School (AMS) omgezet in een Nederlandse vijfjarige HBS; in 1961 (MMS) en 1963 (gymnasium) werd de naäping volledig. In 1956 werd de hogere handelsschool (HHS) omgezet in een HBS-a omdat de afgestudeerden van deze afdeling geen toegang kregen tot instituten van hoger onderwijs in Nederland. In 1962 begon op Aruba een opleiding voor onderwijzer volgens de Nederlandse Kweekschoolwet; Curacao volgde vanzelfsprekend.
Samenvattend kan gezegd worden dat terwijl de Antillen naar autonomie streefden de banden met het moederland steviger aangehaald werden. Zeker gold dat in het onderwijs. De ontwikkelingen van de jaren 1968-1975 bevestigden zelfs dat er van dekolonisatie in het onderwijssysteem geen sprake is: de mammoet (1968), de Antilliaanse Hogeschool en de HTS (1971/72) en ten slotte de Arubaanse afdeling van de Lerarenopleiding volgens het Nederlandse plan Arends (1975) overgenomen. (3)
Wie verbaasd is over deze ontwikkeling naar meer afhankelijkheid wil ik confronteren met een citaat van Renes dat betrekking heeft op Afrikaanse en Aziatische ontwikkelingen binnen het onderwijs:

"Al met al is het met de vrijheid van onderwijs in de kolonien die zich hebben vrijgemaakt vreemd gesteld. Ongetwijfeld is men vrij van 'tyrannie', of laat ons zeggen bemoeienis, van buitenaf. Een andere beschouwing heeft ons nu echter geleerd dat men van de vrijheid tot slechts een matig, of in het geheel geen gebruik pleegt te maken. Door gebrek aan goed doordachte eigen initiatieven aan de kant van het beleid enerzijds, door de verwachtingen anderzijds die het gewone volk van het westers georiënteerde onderwijs zo hardnekkig koestert, blijft veel van de oude gebondenheid bestaan, wat ook wel hieruit blijkt dat ook de progressieve leiders het eigen kroost bij voorkeur aan autochtone en nieuwe vormen van echt inheems onderwijs onttrekken en als het even kan aan een Amerikaanse of Europese universiteit laten studeren. Afgezien van deze nog steeds doorwerkende westerse invloed op het onderwijs, is ook binnen het nationale systeem de vrijheid steeds verder te zoeken, wat, zoals wij zagen, niet anders kan wanneer het bewustzijn van nationale eenheid via het onderwijs moet worden gewekt". (4)

Afgezien van de progressieve leiders en autochtone vormen van onderwijs klopt dit citaat helemaal voor de Antilliaanse onderwijssituatie zoals hierboven beschreven. De Antillen heeft het verzuild Nederlands onderwijssysteem helemaal overgenomen en de overheden zien geen kans meer deze ontwikkelingen te doorbreken. Wij zijn zelfs trots en verkeren in de mening onderwijs en diploma's van Europees niveau te bezitten. Vanzelfsprekend wordt in zo'n systeem het programma geschiedenis ook uit Nederland overgenomen en dat was voor mij in 1975 een 'schok der herkenning'.

In een totaal andere leefwereld met heel anders geaarde leerlingen moest ik op het Colegio en de Lerarenopleiding dezelfde leerstof uit dezelfde boeken doceren. Van Colegio kan ik het nog begrijpen ofschoon het examenprogramma alleen voorschrijft dat de leerstof de ontwikkelingen van de laatste vijftig jaar moet omvatten. Dat een Antilliaanse lerarenopleiding haar studenten opleidde in de Eurocentrische geest was voor mij een bewijs dat de opleiding niet doordacht, noch filisofisch gefundeerd was. Een doelstellingenrapport, overwegingen tot curriculumopbouw en leerstofkeuze bestonden niet eens.

Uit dit overzicht mag de lezer niet de indruk krijgen, dat er nooit onderwijsmensen pogingen ondernomen hebben "veranderingen" door te voeren. Bij het geschiedenisonderwijs zijn de docenten zelfs "verblijd" met een aantal methoden:

Th. J. M. Wispelweij, Steunend op eigen kracht, geschiedenis van de Nederlandse Antillen, z.p., z.j.
Idem e.a., De erfenis van Columbus, beknopte geschiedenis van Amerika, Aruba 1968 (2e druk).
C. Ch. Goslinga e.a., Geschiedenis van Amerika, 2 delen, Groningen 1960.
Idem, Nos Patria, 3 delen, Groningen 1959.

Ofschoon bij deze boeken (methoden) van een verandering gesproken kan worden, is er geenszins een structurele verschuiving in het onderwijs in de geschiedenis ontstaan. Alvorens ingegaan wordt op dit rommelen in de marge wil ik de lezer mijn uitgangspunten voor het beoordelen van het (geschiedenis)onderwijs niet onthouden:

UITGANGSPUNTEN

1. Het Antilliaans onderwijssysteem is een kopie van het Nederlandse en voldoet niet in onze samenleving. Gelijksoortige systemen zijn slechts te rechtvaardigen bij een ge-

meenschappelijke historische ontwikkeling en dus bij eenzelfde ontwikkelingsstadium. Daar de Antillen cultureel, maatschappelijk en sociaal-economisch totaal verschillen van Nederland werkt het overgeheveld Nederlands systeem remmend, vooral in de psychologisch-emotionele sfeer.

2. De selectie in dit onaangepast onderwijs conserveert en bevestigt in grote lijnen de sociale stratificatie in onze gemeenschap. Kapitaalkrachtige en door de Nederlandse cultuur gesocialiseerde leerlingen hebben namelijk in ons onderwijs meer kansen op succes.

3. Antillianisering van het onderwijs, vooral de leerstof, is noodzakelijk maar het mag niet leiden tot eng, steriel cultuurnationalisme en een isolering van de wereld.

4. Antillianisering kan alleen succesvol zijn als de leerstofeenheden in regionaal verband opgezet worden. Een onderzoek in de eigen regio is daarom vereist voordat wij overgaan tot een zinvolle Antillianisering in groot-Caribisch verband.

5. Antillianisering en papiamentisering hebben alleen maar zin binnen het kader van onderwijsvernieuwing anders dreigt het gevaar voor depositaire overdracht vanuit de culturele bovenlaag aan de cultuurarme massa.

6. Geschiedenisonderwijs (in jonge landen) moet tot natievorming en een maatschappijkritische houding leiden.

De plaats van het geschiedenisonderwijs zal in de sfeer van de bovengenoemde zes punten bekeken en geformuleerd moeten worden. Het Antilliaanse geschiedenisonderwijs mag derhalve niet meer meewerken aan het voortdurend vervreemdingsproces van het Antilliaanse kind ten opzichte van eigen land, volk, milieu en cultuur. Bij dit vak zullen er ingrijpende leerplanveranderingen moeten plaatsvinden nadat de doelstellingen van het geschiedenisonderwijs geformuleerd zijn voor Antilliaanse kinderen en een samenleving die geografisch ingebed is in de Latijnsamerikaanse en de Caribische ruimte.

(wordt vervolgd)

NOTEN

1. *Parafrasering van een uitspraak uit 1828. Zie M. D. Latour: Uit de geschiedenis van het onderwijs op de Nederlandse Antillen, 's-Gravenhage 1953, p. 11.*

2. *Latour, a.w., p. 12 (cursiveringen van ondergetekende).*

3. *R. A. Römer e.a., Cultureel Mozaïek van de Nederlandse Antillen, Zutphen 1977, p. 293-323. P. T. M. Sprockel geeft op deze bladzijden een historisch overzicht. De interpretaties van deze feiten moeten mij aangerekend worden.*

4. *H. J. M. Claessen e.a., Dekolonisatie en Vrijheid, Amsterdam 1976. Interessant artikel van P. B. Renes, Afhankelijkheid en vrijheid van onderwijs - in perioden van kolonisatie en dekolonisatie, p. 74-92 (citaat blz. 91).*

582, Oranjestad

28 oktober '77

AAN:
De Minister van Onderwijs,
Mej. F. Frank,
FORT AMSTERDAM,
Curacao, N.A.

Geachte Minister,

Naar aanleiding van onze bezorgdheid inzake het uitblijven van de benoeming van een opvolger van de heer F. B. Tromp als Onderwijsdirekteur mogen wij het volgende opmerken:

— Het bevreemdt ons dat voornoemde benoeming op zich laat wachten. Immers: Men wist al geruime tijd dat de heer Tromp met pensioen zou gaan. Ook de exacte datum was bekend.
O.i. zou een situatie zoals die zich nu voordoet niet voor mogen komen.

— Wij hopen dat dit wachten haar oorzaak niet vindt in een touwtrekkerij om betreffende funktie.
Wij zijn van mening dat bij deze benoeming afgegaan dient te worden op de nodige kennis van zaken — i.c. het onderwijs en de capaciteiten die voor het bekleden van deze funktie een eerste vereiste zijn, daar deze persoon zijn invloed zal hebben op het gehele onderwijs. Een politieke benoeming zou dan ook uit den boze zijn.

Wij zien het als Onderwijsvakbond, dan ook als onze plicht u e.e.a. onder de aandacht te brengen en de hoop uit te spreken dat men bij de benoeming zeer consentieus zal zijn en het grote belang van het onderwijs nimmer uit het oog zal verliezen.
Voorts dat er spoedig een nieuwe Onderwijsdirekteur zal zijn zodat aan bestaande situatie een einde komt.

Hoogachtend,
namens het Voorlopig Bestuur van de
SIMAR,

C. KELKBOOM

VAKBEWEGING EN ONDERWIJS

Vragen die ten aanzien van de rol van de vakbeweging in het onderwijsbeleid kunnen gesteld worden, zijn de volgende:

1. Is de massa van de bevolking zich bewust van bepaalde onderwijsproblemen?
2. Indien neen, welke rol speelt of moet de vakbeweging dan spelen in de bewustwording ervan?
3. Indien ja, schept de vakbeweging dan structuren (bv. langs vormingswerk) aan de basis waarin bewust geworden problemen geformuleerd worden en doorgestuurd naar de top?
4. Wanneer deze problemen geformuleerd zijn, ontwerpt de vakbeweging dan een bepaalde strategie om deze op te lossen?
5. Is de strategie van de vakbeweging in staat de oplossing politiek door te drukken?

De beantwoording van die vragen sluit in de praxis van de vakbeweging drie fazen in:

1. Zichtbaar geworden problemen permanent actualiseren en latente problemen zichtbaar maken

Bepaalde onderwijsproblemen zijn maatschappelijk *onmiddellijk zichtbaar*. Bv. het schoolbezoek van kinderen van gastarbeiders in onze scholen; de financiele last van het studeren voor arbeiderskinderen. Indien deze problemen niet voortdurend actueel gehouden worden, dreigen ze echter in het maatschappelijk 'onderbewuste' te verdwijnen (een soort 'verdringing'!?). Het is niet voldoende een probleem eenmalig acuut te maken, het moet permanent acuut blijven. Een voorbeeld om dit te illustreren: de pers

FOTO: Is de massa van de bevolking zich bewust van bepaalde onderwijsproblemen?

P. HENDERIKX
(Belgisch vakbondsman)

Dit artikel verscheen eerder in "VERNIEUWING"

maakt zichtbare problemen acuut door een kritische bladzijde over het onderwijsprobleem. Maar indien na enige tijd hierover maanden niets méér verschijnt, verliest het probleem zijn aanstootgevende kracht (wordt het latent), leert men er mee leven zonder het op te lossen.

Andere problemen moeten *nog zichtbaar gemaakt worden,* daar zij nog niet duidelijk geprofileerd in de maatschappelijke werkelijkheid, en hier met name in de schoolwerkelijkheid, verschijnen. Bijvoorbeeld: dat de taalfactor voornaam is bij het bepalen van de schoolrijpheid, evenals de motorische potentialiteiten, was in het verleden niet onmiddellijk zichtbaar. Dit is een inzicht verworven door systematische observatie en research. Het is een taak van de vakbeweging bepaalde hypothese mede te formuleren, gericht op het inzichtelijk maken van vermoede onderwijsproblemen. Zij kan in vele gevallen ook helpen bij het wetenschappelijk toetsen van die hypotheses.

In deze fase is de rol van het *vormingswerk* door de vakbeweging primordiaal. Van het hoogste belang is hier het beluisteren en opvangen van bepaalde onderwijsproblemen die haar leden ondervinden.

In het Algemeen Christelijk Werkersverbond van Belgie wordt deze rol voornamelijk gespeeld door de vormingsbeweging 'Katholieke Werkliedenbond' (KWB). Deze werkt door middel van wijkvergaderingen tot in de verste hoeken van Vlaanderen. En zij is gekend om haar progressiviteit binnen de vakbeweging. Eveneens zijn de 'Katholieke Collectieve Arbeidersvrouwen' (KAV) op dit vlak aktief, vooral i.v.m. meisjesonderwijs (samenwerking met universiteit Leuven).

2. Bewustmaking van zichtbare problemen

De meeste onderwijsproblemen overschrijden meestal de grens van het individuele noodgeval. De meeste onderwijsproblemen zijn collectieve problemen, die slechts een oplossing kunnen vinden in het overheidsingrijpen. Opdat de massa dit zou aanvoelen is er bewustwording nodig dat voortdurend gestimuleerd moet worden door de vakverenigingen (o.m. door middel van publikaties, enz.).

Hierin speelt het 'vormingswerk' ook de grootste rol met name de boven reeds genoemde KWB en de KAV.

De resultaten van deze collectieve bewustwording worden met een hoge graad van efficiëntie naar de top van deze vormingsbeweging gestuurd.

3. De politieke druk

Hiervoor is een bepaalde strategie vanwege de vakbeweging noodzakelijk. Welke onder-

wijsproblemen kan zij op welk ogenblik op de meest efficiënte manier te berde brengen?
In deze fase maakt de vakbeweging gebruik van haar politieke macht op plaatsen waar de politiek 'gemaakt' wordt: parlementaire commissies, ministeriële adviesraden, overlegraden, bestuursorganen van de politieke partij, enz.
Zij beschikt over een arsenaal van uitdrukkingsmogelijkheden (moties, memorandums, persconferenties, enz.).
Om een inzicht te verkrijgen in onderwijsproblemen en er een strategie voor te zoeken werden in het ACW van Belgie vier permanente commissies opgericht:
1. Voorschools en lager onderwijs.
2. Secundair onderwijs.
3. Hoger Onderwijs en Wetenschapsbeleid.
4. Herziening schoolpact.
Hierin worden de bevindingen van de vormingsbewegingen geconfronteerd met onderwijskundigen. Van deze commissies maken leden van de arbeidersbeweging uit alle streken van het land deel uit (ook Wallonie), en ook enkele leerkrachten.
De resultaten van deze commissies worden medegedeeld aan de beleidsinstanties van de beweging en in samenwerking hiermee wordt de zeer concrete verdere handelswijze uitgedacht (parlementaire behandeling of bv. eerst kontakt met het socialistisch vakverbond (Algemeen Belgisch Vakverbond - ABVV).

Tot zover, een korte, ruwe beschrijving van het werk van de vakvereniging op het terrein van het onderwijs.
Vanzelfsprekend stellen zich in de praktijk een aantal moeilijkheden, die eigen zijn aan het functioneren van onze parlementaire democratie, alsook van de vakbeweging. Slechts twee voorbeelden. Men hoeft maar even te bedenken hoe het Belgische onderwijs meer dan nodig verpest wordt door de scheiding in officieel en vrij onderwijs, en welke impact dit heeft gehad op het Belgische openbare leven (partijwezen, sociale bewegingen, enz.) om een klein vermoeden te hebben hoe de onderwijsproblemen hier worden aangepakt.
Onderwijsbeleid wordt een belangrijke faktor in het zoeken naar een ideologisch evenwicht in het openbare leven.

Een ander probleem is gelegen binnen de strategie die traditioneel door de vakbeweging bij het stellen van haar eisen aangewend werd. Hieromtrent worden binnen de vakbeweging ook vragen gesteld: vooral in derde fase (politieke druk) moet men ten aanzien van onderwijsproblemen zoeken naar de juiste weg. Het is bijvoorbeeld niet zeker dat deze weg naar de parlementaire commissie voert.

De vakbeweging is een grote politieke macht, wanneer zij dat wil. Meer bezinning is nodig over haar opstelling, met name ook ten aanzien van onderwijsproblemen.

Een serieuze Grawata

We hoorden de laatste tijd rumores en zagen ook in verschillende enquête-formulieren verschillende op- en aanmerkingen over Skol i Komunidat. Het had te weinig onderwijskundige artikelen, bemoeit zich te veel met politiek, etc.
Wij vinden het wel erg jammer dat er in de loop der jaren, wij geen enkele brief (lees: heel erg weinig brieven) of schriftelijke commentaren hebben gekregen van onze leden, waar, noch suggesties, noch kritiek, noch iets in stond over "el vaiven" van Skol i Komunidat. Jullie weten toch dat Skol i Komunidat van jullie is, maak daar toch a.u.b. gebruik van, no!
In het volgende nummer gaan we speciaal één bladzijde reserveren voor de stroom van brieven, artikelen, suggesties, kritiek (denk aan hobbypaardje!) die wij gaan krijgen van onze lezers. Als we niets krijgen, dan zijn we genoodzaakt om uit te komen met een blanko bladzijde, maar dan moeten jullie je een volgende keer weer niet stiekempjes gaan verschuilen achter een enquête-formulier om kritiek te leveren. Dat noemen we: tira piedra, skonde man.

un mucha rubiano pretu

(promé k'e drumi)

Mañán nos ta bai
mi n'sa pakiko si
ma nan ta bisa ku mi tata
no ta rubiano
nan a chèk su sanger kaba
i nan di ku tin hopi kos adén
ku ta parse di Corsou
kosnan indesente
asina nan ta bisa

si, nos ta bai
mi n'sa pakiko
pero mamai a bira hopi malo
é ta yora semper
ku mi tata bisa
ku nan a zundr'é na trabou
pa "bestia stabachi"

mi tata ta tristo
el a yuda laba zeta na Lago
el a toka hopi biaha den karnaval
pa Tivoli, pa hopi hende i tambe pa La Reina
ma awor nos ta bai
mi n'sa pakiko nos tin ku bai
pero mamai a bira hopi malo
i nan ta bisa ku papai no ta rubiano

mi tambe ta tristo
pasobra mi ta bai laga Bubu ku Bencho
nan ta mi mihó amigo
ta pakiko mi tata
tin kos indesente den su sanger?

H. HABIBE

arubaans meisje

Haar ogen vormen een poort
waar lieflijk hemellicht gloort,
terwijl over rondingen, geuren en al
zachte haren komen in een waterval.

Haar voortdurend doorstraalde gezicht
is vaak droevig naar binnen gericht,
want als geen goedheid wordt geboren
gaan gedachten in pijn verloren.

Alleen wanneer zij zwemt in zee
voert zij geen pijnlijk denken mee.
Dan strelen zon en water haar huid
in straling die van liefde verluidt.

Mensen voelen slechts hun harten versneld
door het streven naar bezit en geld.
Daardoor gaat liefde langzaam dood
en wordt het leven grauw als lood.

Ruthy voert mij tot die wintermorgen,
Rembrandtsplein, Mokum, mensen vol zorgen.
Rondom een piepklein park raast het verkeer,
maar in een struik zingt een merel steeds weer.

A. G. M. CLAASSEN
Oranjestad, 1976.

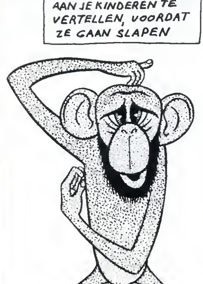

REINTJE DE VOS EN SPOKI DE KIKKER

De dieren in het bos leefden rustig en gelukkig. Er was een *tanki* waar iedereen lekker, zoet en schoon water uit kon drinken.
Jarenlang was er geen probleem.
Op een dag besloot *Spoki de Kikker* de tanki te gaan beheren. Spoki, moet ik zeggen, was zo dik, zo log, zo lelijk. Hij was zo dik dat je niet eens kon zien het verschil tussen kin en hals. Nee, Spoki was geen gezicht.
Zijn vrienden vonden het niet zo erg dat hij de tanki beheerde.
Reintje de Vos was wel niet helemaal "happy", maar ja, hij kon er niks aan doen.
Na een tijdje begon het water er *"frusto"* uit te zien. Spoki de Kikker stelde iedereen gerust en zei dat het kwam door al die nieuwe buizen die aangelegd moesten worden om verschillende andere kleinere tanki's in het bos van water te voorzien. Dit euvel zou spoedig verholpen worden, zo verzekerde hij. Natuurlijk gebruikte Spoki een heleboel moeilijke termen, zodat de eenvoudige dieren niet konden begrijpen wat hij zei. In werkelijkheid sprak hij nonsens.
Maar de dagen gingen voorbij en het werd steeds erger met het water. Het water werd met de dag vuiler, geler en met nog meer "frusto".
Reintje de Vos die al een hele tijd aan het brommen was, kon het niet langer uithouden en ging verbaal fel tot de aanval. Hij beschuldigde Spoki de Kikker ervan dat hij de andere dieren voor de gek hield en dat hij niks deed om het drinkwaterprobleem op te lossen. Spoki, die de laatste tijd erg onder druk was gezet, nam deze belediging niet en besloot Reintje uit te dagen voor een duel onder het motto: *"Mi ta sufisiente homber"*. Reintje de Vos mocht kiezen hoe ze het zouden uitvechten. Hij koos voor "lucha pa libre".
En zo brak tenslotte de grote dag aan. Er heerste een spanning van jewelste in het bos. Het gevecht zou gaan over één ronde van 1 minuut. Wat jammer dat ik net die dag ziek was en het gevecht niet bij kon wonen! Maar . . . dat was geen probleem, want alle radiostations zonden het "vivo directo via satelite" uit.
TINGGG. Daar gaat de bel.
"Reintje valt aan met een "side-kick", maar Spoki ontwijkt het. Ze zijn midden in de ring. Ze beledigen elkaar. Er vallen veel "mama's". Reintje doet weer een uitval, hij slipt, hij valt. Spoki maakt gebruik van de gelegenheid en als een lenig varken springt hij op Reintje. Sjonge, sjonge, wat een gevecht! Het publiek wordt hysterisch van opwinding. Nu heeft Spoki Reintje in een "houdgreep". Oei, wat puft en hijgt Spoki, hij schijnt in slechte conditie te zijn. Maar hij wil niet loslaten. Reintje probeert los te komen. Hij zegt iets tegen Spoki, hij zegt iets van sterven; ja, nu heb ik het; hij zegt: *sterf niet in mijn armen.* Nu is Reintje los. Ongelooflijk hoe hij erop los timmert. Eentje in de maagstreek, die kan nooit missen. Een upper-cut in de hartstreek. Jezus Christus, wat is dié hard aangekomen.
Daar komt de scheidsrechter tussenbeide, het duel is afgelopen. O, o, o, luisteraars. Wat een gevecht. Ongelooflijk".
Na de vechtpartij. "De twee gladiatoren zijn zo moe dat ze naar buiten *geloodst* moeten worden. Dit is een vechtpartij die de historie in zal gaan".

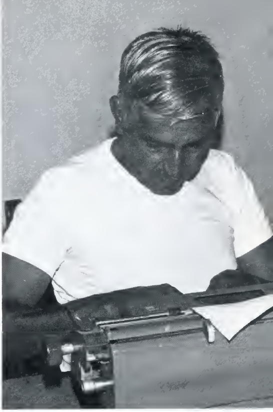

Moraal:

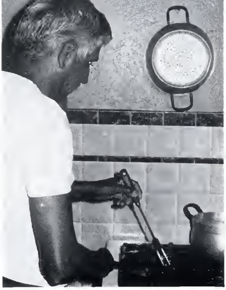
Het is triest te zien, hoe in een gemeenschap twee belangrijke figuren, in plaats van reëele oplossingen te zoeken voor fundamentele problemen, zich belachelijk zitten te maken voor het publiek. Sensatie, dat wel. Maar het probleem wordt niet verholpen en elke dag raken we nog verder van huis. *Ta tristo!*

"HOME-TEACHING", un tarea pisá, pero...

FAVI su proyekto di Home-teaching, of mihó bisá FAVI su grupo di home-teachernan mester di sanger nobo, pero ta na su lugá di pone un "pero" pa vario rasonnan. Pa aklareá tanto e "pero" komo e rasonnan, den poko palabra nos lo duna un splikashon di kiko ta kiko.
FAVI kasi no tin mester di mas splikashon. E nomber di FAVI, denter di un tempo mashá kortiko, a implantá su mes den nos komunidat, nos por bisa, komo un konsepto generalmente konosí. Si un hende puntra kualkier persona, ta kiko ta FAVI, e kontesta di mas malu ku e por haña ta algo manera: "FAVI? wel... nan ta hasi algo p'e siegonan, no?"
Y, asina ta: FAVI ta hasi algo p'e siegonan. Pero anos, ku ta okupá y preokupá nos mes día den, día fó ku e siegonan na Aruba, ta preferá di papia di "esnan visualmente inkapasitá" komo ku e mayoría di e personanan ku ta sufri di un handicap visual no ta kompletamente siego y ta obviamente un atributo negativo si nos yama un hende siego, tantén ku e tin un tiki bista ainda.
Poko aña pasá, e gran mayoría di nos pueblo no tabatin e mas mínimo idea di e echo ku tabatin siegonan, of hendenan ku mashá poko bista na Aruba. Awó, gracias na e aktividatnan di FAVI, kasi tur arubiano a realisá nan mes, ku Aruba no ta ningun eksepshon riba e regla general di nos mundo. Ku un kantidat registrá (loke no ke men ku esey ta e total) di mas of menos dos shen persona ku un inkapasidat visual grave nos por bisa te hasta, ku Aruba a klasifiká su mes entre e païsnan desaroyá en cuanto su salubridat públiko.
No asina, sin embargo en cuanto su sistema ekonómiko-sosial; pasobra, te día di awe, perdemento di bista, henteramente of parsialmente, pa e gran mayoría ta nifiká tambe un perdemento konsiderabel di entrada y di estado sosial.

METANAN

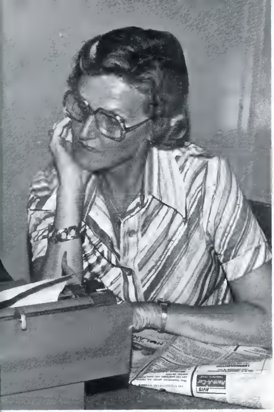
E meta prinsipal di FAVI ta: integrashon di esnan visualmente inkapasitá den tur e ramonan di e bida socio-kultural di nos komunidat. FAVI ta purbando di logra esaki mediante su programanan di reaktivashon, konsientisashon, revalidashon y informashon. Un di e programanan ku ta enserá tur e aspektonan aki, ta loke nos ta yama "home-teaching" pero ku por a karga mas adekuadamente e nomber di "terapía di independensia" si e palabra "independensia" no tabatin un nifikashon bruhá polítikamente. Tur e programanan di FAVI ta wordo ehekutá ku yudansa di voluntarionan; kasi tur di nan hende-muhé.

HOME-TEACHING

Tras di e tarea di e home-teacher nos mester koloká algun "pero" pero den un sentido dis-

"FA

VT" ta buska sanger nobo

tinto di loke ta korriente. Manera nos a indiká kaba den e titular, "home-teaching" ta un tarea pisá loke no ke men ku e ta eksigí hopi oranan liber di e voluntario. E kantidat di tempo ku e voluntario ke pone disponibel p'e ta dependé pa gran parti di dje mes. E ta pisá, pasobra no ta trata únikamente di ofresé e kliente un pakete di instrukshonnan spesífiko — ya kaba bastante ekstenso — "pero" (ata e promé "pero") pasobra e tarea ta eksigí di e voluntario ku e ta kapas di reakshoná debidamente riba e problemanan personal ku e handicap visual ta trese kun'e. Mester ta obvio, ku ora bo kuminsá un esfuerso di reaktivashon y revalidashon di un persona ku a keda inaktivo durante hopi tempo y ku durante e tempo ey, a wordo tratá komo un ser inútil, un obheto di duele, sin berdadero balor humano, sin dignidat personal, esaki ta provoká un reakshon emoshonal hopi fuerte. Spesialmente na kuminsamento, e reakshon por ta fuertemente negativo a causa di e "temor umbral" — e miedo tanto konosí di dal e paso inisial pa pasa e drempi y sali for di e komodidat relativo di e rutina diario.

E "pero" di mas grandi anto ta, ku aparte di e pakete di teknikanan (manera kanamento ku garoti, lesamento y skirbimento di braille, taipmento y tur e aktividatnan di e bida diario) e home-teacher mester ta kapas di respondé riba e reakshonnan emoshonal di su kliente y mester por komprendé, pakiko su kliente tin biaha ta parse dal pasonan atras, lugá di padilanti. Y ora e ta kuminsá bai padilanti, specialmente den prinsipio, esaki ta tuma lugá mashá poko-poko mes.

EKSIGENSIANAN

E úniko persona pagá den servicio di FAVI, ta e trahadó sosial, señorita Denise Arends ku tambe ta koordiná e programa di home-teaching. E ta den servisio di e territorio insular di Aruba poní na disposishon di FAVI. Henter e armada chikito di otronan, ku ta traha den e programanan di FAVI, ta konsistí di voluntarionan ku no ta haña ningun pago pa nan dedikashon total. Mirá den e kuadro aki, ta basta straño ku FAVI ta tribi papia di "eksigensianan". Pero, FAVI a siña hopi den e poko añanan di su eksistensia y un di e kosnan prinsipal ta, ku e voluntarionan ta apresiá sumamente ku nos ta sometá nan na sierto reglanan.

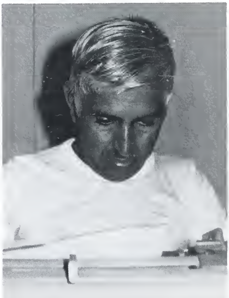
Di e home-teachernan, FAVI tambe ta pidi un dedikashon total na e tarea. Nan mester tin un pasenshi tremendo y nan no tin mag aserká nan klientenan ku un sentido di duele of sentimentalidat.

Pa motibo ku e eksigensianan ta basta pisá y pasobra e invertishon di entrenamento — ku lo wordo duná pa e otro home-teachernan — ta bastante intensivo, direktiva di FAVI a disidí di ofresé e voluntarionan nobo pa e tarea di home-teacher, un test psikológiko. Kisas esaki por spanta sierto personanan ku ta dispuesto di ofresé nos nan servisio y ta p'esey, ku nos ta garantisá tur voluntario eventual ku ningun hende no ta haña sa absolutamente nada di e resultado di e test. E úniko kos, ku e psikólogo ta partisipá na nos trahadó sosial, ta nada mas ku un símpel "sí" of "no". E kandidato mes, y ningun otro persona, por haña e resultado kompleto di e test.

KANDIDATONAN

Si tin personana interesá, ku tin poko oranan líber den siman, pa dediká nan na e tarea sumamente satisfaktorio aki aunke e lo no trese elogio públiko, tanto hende-homber komo hende-muhé, nos ta invitá nan di tuma kontakto ku e secretario di FAVI,

señor Henk de Beijer, Sero Biento 17 A, tel. 8460.

For di estadistikanan nos por lesa ku e kantidat di diborsio ta oumentando tur aña. Nos por mira ku na aña 1965 tabatin 297 matrimonio mientras tabatin 29 diborsio. Na aña '69 e kantidat tabata 343 kontra 69 diborsio. 1971 476 kontra 106. 1974 483 matrimonio 110 diborsio. 1976 400 matrimonio i 117 diborsio.
E kantidat di diborsio ta kual a wordu registra pa departamento di Senso. Kier men anto ku lo por tin mas kaso ku matrimonionan ta bai malo i e personanan ta separa for di otro pero nan no ta diborsia pa lei.
Tin hopi motibo pakiko ta bin kiebra den matrimonio. Den tempo di enamoramente pareha nan ta asina loko pa otro ku nan no ta ripara otro su debilidatnan. Despues di ta kasa un par di luna of aña ya nan no por kumpli ku nan promesanan mas i ta kuminsa fada di otro. "Mi'n tabata sa ku e tabata asina un diablo" e señora ta sklama.

KURSONAN PA ENAMORADONAN

I e kabayeronan ku ta sinta ku nan 'libertat di basila' a wordu drastikamente restrigi ta haya ku "e mohe kier manda" riba dje.
Pa esnan ku ta mira e pareha enamora pero tambe pa esnan ku ta bendishoná e matrimonio ta un desapunto enorme pa mira kon tur e promesanan ku e dos personanan a hasi nan dilanti no ta wordu kumpli.

Pa e señor i e señora e frakaso ta un golpi duru, pero mas duru e lo ta pa e muchanan ku e pareha ei lo a trese na mundo. Anan tin ku bai sufri tur e konsekuensianan di e frakaso aki.
Ta pa e motibo aki pastor di Oranjestad kier a pone mas enfasis riba e preparashon di e matrimonio. E preparashon aki ta bai wordu duna den dos kurso pa enamoradonan. For di yanuari e kursonan aki lo ta obligatorio pa tur pareha na Aruba ku ta desea di kasa pa misa.

Kontenido di e kurso ta:
— Kon un pareha ta maneha asuntonan finansiero.
— Kon ta yega na un desishon komun tokante plan, prioridat i aktividatnan den matrimonio.
— Loke un pareha por spera den futuro komo mayornan.
— Kiko un pareha por spera di nan relashon seksual den nan bida matrimonial.
— E parti religioso di matrimonio.

Den e kurso aki tin varios hende envolvi. Por ehemplo tin un pareha ku ta gia e kurso, tin personanan ku ta tene un charla riba e sinko topikonan, i tin persona ku ta ta gia e diskushonan den e gruponan. Kada grupo ta konsisti di 4 pareha.
Fuera di e diskursonan tin algun ponensianan mas ku e parehanan ta haya pa diskuti riba dje i asina siña konose otro mas miho.
Aki nos ta pone algun ehempel di loke e enamoradonan tin di bai diskuti riba dje.

Frasenan tokante varios aspekto di bida matrimonial

— Ta responsabilidat di esposo pa gana plaka. E señora no mester bai traha.
— Esun di nos dos ku ta miho den maneho di plaka, lo perkura pa nos check-book, paga kuentanan, eks.
— Ora nos ta rabia, miho nos ta sera boka, keda keto i no papia mucho tokante loke a pasa. Palabranan pisá ta daña asunto.
— E homber ta kabes di famia; ta pesei e mester tuma e desishonnan final den mayor parti of den tur kasonan.
— Mi ta apresia ku nos famianan ta duna nos yudansa i konseho.

Intimidat seksual

— Di ki manera bo ta pensa ku nos relashon seksual por influensia otro aspektonan den nos matrimonio?
— Ora nos tin relashon seksual, kon lo bo sinti ora un di nos lo no yega na un orgasmo?
— Kiko bo ta pensa di e echo ku e señora ta tuma inisiativa pa relashon seksual?
— Relashon seksual ta un parti masha personal di matrimonio ku nos no ta papia ku otro riba esei.
— Si nos bida di seks ta bon, e ta hasi resto di nos relashon ku otro keda bon.
— Mi kier limita e kantidat di nos yiunan, usando un metodo spesial pa planeamento di famia.

Kombenio matrimonial

Prinsipio: Nos ta kere ku kada partner, homber of muher, tin e mesun derecho riba mes tempo, trabou, i riba loke tin mas balor pe i loke e kier skohe. Kontal ku nos a kumpli ku tur obligashonnan, kada un tin mag di uza su tempo ekstra na kua manera ku e kier.

Partimento di trabou

Ku yiunan:
Mainta: Lanta muchanan for di soño, pone nan paña kla; prepara nan kuminda; mira si nan tin ku nan e huiswerk; plaka nesesario; peña nan kabei, prepara desayuno. Kada pasa siman un di e mayornan ta hasi tur e trabounan ei.
Anochi (despues di 6'or): Pone e muchanan baña, limpia nan djente, warda nan koi hunga i nan pañanan, manda nan bai drumi, lesa ku nan, tapanan i kombersa ku nan. Atendenan ora nan spierta anochi. Esaki e esposo ta hasi diamars, diahuebs i diadomingo. E esposa riba dialuna, diaranson i diasabra. Diabiernes ta keda pa esun ku no a hasi un trabou ekstra.
Den weekend: Tur perkurashon normal pa yiunan i aktividatnan espesial (bai lama, sine, fiesta) mester parti nan ku otro igual. Esposo ta liber henter diasabra, esposa ta liber henter diadomingo.

Trabou di kas

Kushiná: E trabou di desayuno; den siman ta parti e trabou igual. Esposo ta prepara tur desayuno den weekend. Esposa ta prepara tur otro kuminda ku eksepshon di diadomingo. Esposo ta hasi kuminda kayente diadomindo i tur otro kuminda e anochinan ku ta su burt i ora su esposa no ta na kas. Esun ku invita bishita ta hasi kompras, kushiná i laba koi libra.
Hasi kompras: Kuminda, artikulonan di uso pa kas, paña i otro kos ku muchanan mester. En general esposa ta hasi kompras di kuminda di tur dia, esposo ta hasi kompras spesial.
Limpia: Esposo ta laba koi kibra riba diamars, diahuebs i diadomingo. Esposa riba dialuna, diaranson i diasabra. Diabiernes ta parti e trabou dependiendo di ken a hasi trabou ekstra durante siman. Esposo ta perkura pa hasi henter kas limpi. En kambio di e ekstra trabou ku e señora tin ku kuido di yiunan (entre 3'or te 6'or tur dia) i di esnan ku ta malo.

ENKUESTA:

miembronan ta skirbi tokante Skol & Komunidat

Miembronan di SIMAR ya a haya resultado di e enkuesta ku a wordu organisa pa e komishon di enkuesta. Ta remarkable si ku parse e komishon a bai un tiki mas leu di loke, en prinsipio, tabata e meta di e enkuesta. Segun a wordu bisa e resultado di e enkuesta ta pa direktiva haya un idea kiko ta biba bou di e miembronan. E komishon a yega asina leu di kompila un 'medio' buki ku sifra i porsentahe asina hinká den otro, ku bo ta pensa 'si nan no a skirbi nada aserka lo mi a komprende sigur'.
Fuera di esaki lo ta interesante pa nos lektornan lesa algun komentario ku a wordu poni serka e respektivo ponensianan.
Skol i Komunidat tambe ta pone su remarka riba e komentario.

STELLING 6:

Ik vind dat Skol i Komunidat te weinig rekening houdt met de interesse van de meerderheid van de leden van de SIMAR

Bijgeschreven reacties

— Onze eigen schuld!

— Skol i Komunidat a prinsipia bon, pero awor e ta laga hopi di desea. *(Skirbi un artikulo i bo ta lesa loke bo ta desea, red.).*

— Schrijft als een kip zonder kop, uit alleen eigen mening. *(laat u dan eens zien hoe een kip schrijft die z'n kop nog heeft, red.).*

— Geënquêteerde zou liever zien dat Skol i Komunidat meer onderwijskundige problemen zou behandelen en zich helemaal niet met de politiek zou bemoeien. Als het niet anders kan dan liever het blad opdoeken, dan op deze weg door te gaan. *(Onderwijskundige problemen zijn vaak politieke problemen, red.).*

— Tijdschrift Skol i Komunidat opheffen. In plaats daarvan Tussenvormen, zodat het bestede geld aan Skol i Komunidat gebruikt kan worden om bestuursleden te honoreren, zodat de al hoge kontributie niet verhoogd behoefd te worden. *(geld, geld, geld . . ., red.).*

— Vroeger toen de redaktie van Vorm nooit kopij kon krijgen, en daarom tuin- en keukenprobleempjes schreven, huilde iedereen. Nu hebben we een progressieve en aktieve redaktie en is het weer niet goed.

— Niemand weet waarin de leden geïnteresseerd zijn.

— Deze vraag is pas te beantwoorden na uitslag van deze enquête.

STELLING 7:

Het zou beter zijn als meer echte Arubanen zitting nemen in het hoofdbestuur.

Bijgeschreven reacties

— Wat zijn dat? Bestaan er ook onechte?

— Wat bedoelt u? Mensen die hier geboren zijn of die van Indiaans bloed, 100% zijn? Wit met sluik haar? *(Als je sluik haar hebt dan ben je al voor 90% echt Arubaan, red.).*

— Worden rasechte bedoeld? *(Ras-echtheid leidt tot inteelt, red.).*

— In principe mee eens, maar de omschrijving is nogal diskriminerend voor mensen die hier langer werken.

— Helemaal mee eens; een gebalanceerd bestuur. *(Op de ene schaal echte Arubanen en op de andere schaal onechte of minder echte of buitenechtelijke Arubanen?, red.).*

— Er moeten kapabele mensen in!!

STELLING 12:

Ik vind dat Skol i Komunidat te zeer een hobbypaardje is van een paar enkelingen.

Bijgeschreven reacties

(De enquêtecommissie had moeten weten dat het woord "hobbypaardje" een contaminatie is. Het is of "hobby" of "stokpaardje", het woord "hobbypaardje" bestaat niet; wel: hobbelpaardje. Misschien was dat de bedoeling?, red.).

— Deze stelling is zeer suggestief!! *(Vinden wij ook, red.).*

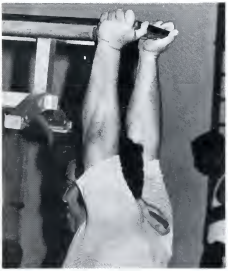
— Skol i Komunidat tin mucho politiek aden. Na prinsipio e tabata bon. *(Na prinsipio mundo tabata bon. Despues ku a bin partidonan politiko kos a daña, red.).*

— Het is een hele vooruitgang in vergelijking tot het moppenblaadje van hobbiïsten als Jantje Steen c.s.

— Je kunt tegen een bepaalde politieke partij zijn, maar niet tegen mijn volk.

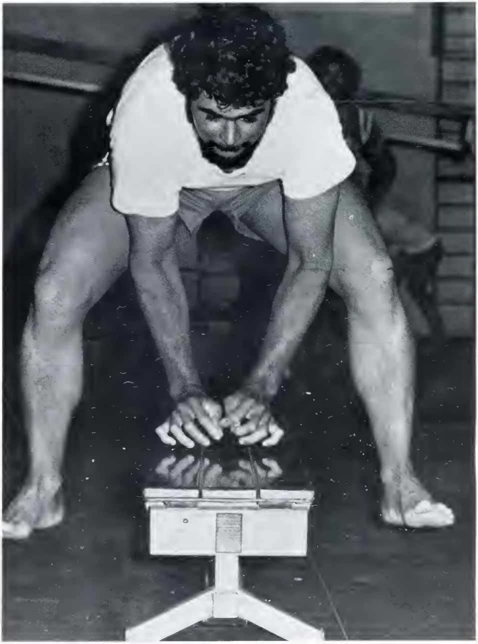
teacher of the month:
HAROLD PEREIRA

Foto's gemaakt tijdens een "circuit-training", o.l.v. Harold Pereira.

Manera nos lektornan sa for di luna pasa nos a kuminsa ku un rubrika nobo, esta "Teacher of the Month".
Nos "Teacher of the Month" pa luna di november ta sr. Harold Pereira. E motibo ku di parti di Skol i Komunidat nos a eskohe sr. Harold Pereira komo nos "Maestro di Luna" ta sinta den e hecho ku sin duda alguna, aktualmente Harold Pereira ta un di e promotornan grandi tras di e idea pa lanta Aletismo trobe na Aruba. I pa hasi esei e ta hasiendo tur su esfuerso posibel pa alkansa e meta ei. Naturalmente rond di dje of mihor bisa hunto kune bo ta haya un grupo di personanan masha entusiasma tambe ku ta hasi, ku e proposito pa lanta Atletismo, por tin eksito. Nan tambe merese un palabra di elogio. Harold awor aki ta dosente na Skol di Deporte, e tin L.O. Gymnastiek, a sigi ultimamente un kurso bastante pisa di Atletismo na Mejico, i ta un persona ku semper a mustra un gran interes pa Atletismo.
Aktualmente ta asina ku e grupo ku ta tratando na lanta Atletismo na Aruba ta fomentando bastante e interes pa Atletismo na Aruba.
Ultimamente tabatin "open-session" na Wilhelminastadion i Lago Sport Park i segun Harold Pereira tabatin un interes enorme. Un problema si tin, i esei ta ku no por move na e diferente distritonan pa falta di akomodashon i material. Nos ta spera ku pronto gobierno lo hasi algo den e direkshon aki.
Harold Pereira, un homber ku ta dispuesto, hunto ku otro personanan, pa hasi tur loke ta na su alkanse pa reviva e deporte di Atletismo.
Harold Pereira: Nos "Teacher of the Month".

Het accent op de armen en de nieuwe inzichten in de ontwikkelings-problematiek

Er wordt veel gesproken en geschreven over "nieuwe inzichten" in de economische en sociale problemen waarmee ontwikkelingslanden zijn geconfronteerd. Teruggebracht tot hun meest eenvoudige gestalte, komen deze inzichten erop neer dat meer direkte aandacht moet worden gegeven aan de problemen van de allerarmsten. We moeten overschakelen van een groeimodel stricto sensu naar een groei en herverdelingsmodel of om specifieker te zijn aangezien er meerdere versies bestaan van groei en herverdelingsmodellen, naar een "basic needs" model.

De diskussie hierover is niet altijd even duidelijk. Er is veel vaagheid en een tikkeltje demagogie — over en weer. In het licht van de vele meningen die in dit debat naar voren komen, is het belangrijk de verschillen en overeenkomsten in de benaderingswijzen zo helder mogelijk op een rijtje te zetten.

Laten we beginnen met een paar voorbeelden te geven van uitspraken die wel gehoord worden:

1. Het groeimodel zou binnen een redelijke tijd kunnen voorzien in de fundamentele behoeften van iedereen, inklusief de allerarmsten. Er zijn geen speciale maatregelen nodig, laat staan een geheel nieuwe aanpak.
2. Het basic needs model zou een nulgroei model zijn dat de bestaande koek alleen maar zou herverdelen. In vele gevallen "verdeelt men de armoede", zo klinkt het dan.
3. Het basic needs model zou zich slechts bezig houden met de armste twintig, dertig of veertig procent van de bevolking en niet met de rest. Het zou dus in het andere uiterste overslaan vergeleken met het groeimodel en dus analoge zwakheden ten toon spreiden.
4. In het basic needs model zou de moderne, formele sector worden verwaarloosd en zou men ook niets willen weten van kapitaalintensieve technologie.
5. Het basic needs model zou geen geïntegreerd en gestructureerd ontwikkelingsmodel zijn, maar slechts noodhulp gegeven op een ad-hoc basis aan arme groepen van de bevolking.
6 Het basic needs model zou te radikaal zijn en dus politiek onhaalbaar. Alle diskussies zouden dus academisch zijn.

Deze bloemlezing lijkt ons representatief en weerspiegelt tot op zekere hoogte oprechte aarzelingen, overtuigingen en inzichten. Ze weerspiegelt tevens het feit dat dikwijls de argumenten voor en tegen beide benade-

FOTO: een enclave van staal en glas waar slechts een handvol mensen relatief hoge inkomens en salarissen ontvangen.

ringswijzen niet duidelijk uit de verf komen — een euvel waar overigens ook hoofdstuk 1 en een gedeelte van hoofdstuk 2 van de Nota Bilaterale Ontwikkelingssamenwerking mank aan gaat.

1. Het groeimodel

De ontwikkelingsstrategie die algemeen ingang vond na de tweede wereldoorlog, en die basis vormde en vormt van de economische politiek van de meeste ontwikkelingslanden, is gebaseerd op het 'labour surplus model' zoals o.a. samengevat in het theoretisch werk van Lewis, Fei en Ranis. In deze denkwijze is de moderne sektor de motor die de wagen van de economische ontwikkeling moet aandrijven en voortstuwen. De traditionele sektor levert de goedkope benzine voor die motor in de vorm van arbeidskrachten die in overvloed aanwezig zijn. Op deze manier worden werkloze en onproduktieve krachten in de traditionele sektor overgeheveld naar de moderne sektor waar allen geacht worden werk te vinden in de zich snel uitbreidende industrie en moderne diensten. Het is dus zaak zich volledig te concentreren op de groei van de moderne sektor.
Maar in de realiteit ontpopte de moderne sektor zich als een hoogst kapitaal-intensief, in enkele steden gebaseerd, de inkomensverdeling verder scheeftrekkend bolwerk — een enclave van staal en glas waar slechts een handvol mensen relatief hoge inkomens en salarissen ontvingen. Ondertussen veroorzaakte de "demografische explosie" een bevolkingsgroei in de meeste ontwikkelingslanden van 2 tot $3^1/_2$ procent per jaar. Tegelijkertijd werd, door de schitterende lichten en salarissen in de steden, de migratiestroom naar de moderne sector steeds groter — verder gestimuleerd door de "onderwijsexplosie".

Terugblikkend kan men nu zeggen dat de moderne sector, door zijn kapitaalintensief karakter en door zijn hoge produktiviteit, zich weliswaar snel kon ontwikkelen, maar veel minder werkkrachten absorbeerde dan werd verwacht. Door de snelle bevolkingstoename, de onderwijsontwikkeling en de relatief veel langzamer ontwikkeling van de traditionele sector werd steeds meer het tekort aan werkgelegenheid in de rurale gebieden getransformeerd in tekort aan werkgelegenheid en open werkloosheid in de steden. Dit leidde tot het ontstaan van de zgn. stedelijke informele sector.

Dit conventionele ontwikkelingsmodel was dus gebaseerd op de veronderstelling dat groei (met de nadruk op de moderne sector) op zichzelf de oplossing was omdat de vruchten van deze groei automatisch en vanzelfsprekend, en binnen korte tijd, zouden spreiden naar de minder bevoorrechte sector van de economie en de armere lagen van de bevolking. Deze veronderstelling is fout gebleken. De economische groei, op dit model gegrondvest, concentreert zich in enkele moderne en kapitaal-intensieve takken van de industrie en diensten die grotendeels enclaven blijven en weinig gespreid zijn. Op deze manier kan men respectabele groei-indicatoren waarnemen gepaard gaand met een verslechterende werkgelegenheidstoestand en inkomensverdeling alsmede een groeiend aantal "absolute armen".

TABEL I

Groei van aantal armen tussen 1963 en 1972 (miljoen personen)

Regio	*Totaal aantal*	*Seriously poor*	*Destitute*
Azie	195	92	34
Afrika	68	26	5
Lat.-Amerika	62	1	4
Totaal	325	119	43

Bron: ILO, Employment, Growth and Basic Needs: a one-world problem, Geneve, 1976, tabel 3, blz. 23. Voor een definitie van "seriously poor" en "destitute" zie blz. 20-22 van deze publikatie.

Wat tot slot duidelijk gesteld moet worden is dit: het zal moeilijk zijn te bewijzen dat het groeimodel niet te zijner tijd aan de fundamentele behoeften van de bevolking kan voldoen. Waar het om gaat is wanneer. Wat wel aangetoond is geworden is dat de duur van de overgangsperiode hopeloos is onderschat. Enigszins geladen kan men dan stellen dat men de keuze heeft of door te gaan met het groeimodel en 3 tot 5 generaties in de traditioneel rurale en informeel stedelijke sektoren op te offeren, of over te stappen naar een model dat de problemen op een direktere manier aanpakt.

2. Het basic needs model

Wanneer men spreekt over de noodzaak om meer aandacht te schenken aan de arme lagen van de bevolking en om meer drastische en expliciete herverdelingselementen in te bouwen in het groeimodel, dan zijn dat middelen om een doel te bereiken — een doel dat niet altijd duidelijk naar voren komt. Zo zijn er verschillende versies van groei- en herverdelingsmodellen, b.v. de 3 alternatieven uitgewerkt in de Wereldbankpublicatie Redistribution with Growth.
Het eerste alternatief is er één van:
1. Loonmatiging om meer ruimte te geven voor winst teneinde de groei van het nationaal inkomen te versnellen door grotere investeringen. De inkomens van de armen gaan in dit model omhoog, maar erg langzaam en veel minder snel dan de inkomens van de rijkere lagen van de bevolking. Dit is dus herverdeling ten gunste van de rijken.
Het tweede alternatief bestaat uit:
2. Consumptieoverdrachten van de rijken naar de armen. Nogal vanzelfsprekend gaat het de armen beter in het begin. Maar aangezien er minder wordt geinvesteerd heeft dit model averechtse gevolgen op de groei in alle sektoren. Na verloop van tijd is iedereen er slechter aan toe. Dit is dus een herverdeling van de armoede en Sri Lanka is daarvan een voorbeeld.
Het derde alternatief houdt in een:
3. Heroriëntering van de investeringen ten gunste van de rurale traditionele en stedelijke informele sektoren. Dit model veroorzaakt een sterke stijging van het inkomen van de armen over een lange periode. Dit is dus een herverdelingsmodel ten gunste van de armen.
Maar aangezien het doel van een groei- en herverdelingsmodel is om binnen een redelijke tijd (b.v. één generatie) te voldoen aan de fundamentele behoeften van de minder bevoorrechte gedeelten van de bevolking, is het wenselijk niet met het inkomen te beginnen maar met vaststellen van fysieke targets van voedsel, behuizing, onderwijs enz. voor de armsten. Dit is de *basic needs benaderingswijze*. Het is duidelijk dat dit basic needs model er vooral op uit is om de overgangsperiode (die bij het groeimodel te lang bevonden is) drastisch te verkorten. Om dit te bereiken gaat men niet uit van een streefcijfer van de globale economische groei zoals in het groeimodel, maar men begint met het vaststellen en kwantificeren van de fundamentele behoeften van de armste twintig of dertig procent van de bevolking die binnen een vastgestelde periode bereikt moeten worden. Dit kan dan worden omgezet met de hulp van een formeel model in consumptie- en productiestrukturen voor de gehele bevolking en economie.

Zulke berekeningen tonen aan dat het groeimodel, zoals te verwachten was, dit doel niet kan verwezenlijken binnen de redelijke tijd van één generatie zonder een onrealistisch hoge economische groei in de orde van 10 tot 13 procent per jaar. Dit doel is wel te bereiken door een combinatie van hoge groei (6 tot 8 procent per jaar) en herverdeling van inkomens en vermogen. Het introduceren van dit basic needs model vereist een systematische en consistente aanpak en dus het invoeren van een serie maatregelen die als een samenhangend pakket moeten worden beschouwd.

Op nationaal niveau betekent dit:
1. Het opvijzelen van de werkgelegenheid van de armste groepen om zodoende hun inkomens omhoog te krijgen.
2. Om dit te realiseren moeten er meer investeringen tot stand komen in de tot nu toe relatief verwaarloosde sektoren, namelijk de traditioneel rurale en de informeel stedelijke.
3. De "sociaal-aangepaste" technologie waarop gelet moet worden bij het maken van deze investeringen in die sektoren zal in de meeste gevallen iets meer kapitaal intensief moeten uitvallen. Dit ter verkrijging van produktieve werkgelegenheid in deze sektoren die de inkomens en dus de koopkracht van de mensen verhoogt.
4. Het voor alle categorieën ter beschikking stellen van fundamentele diensten zoals onderwijs, gezondheidszorg, openbaar transport enz. gefinancierd uit progressieve belastingen, met speciale aandacht voor achtergebleven groepen.
5. Het reduceren van verschillen in consumptiepatronen tussen verschillende groepen van de bevolking en tussen de sexen.
6. Het creëren van instituties die de volksparticipatie zullen vergemakkelijken, met andere woorden die ertoe zullen bijdragen om de ongeorganiseerde groepen onder de bevolking te organiseren.
7. Deze serie maatregelen zullen veranderingen tot stand brengen in de produktie- en consumptiestrukturen alsmede in de inkomensverdeling. Daarnaast zal er in de meeste gevallen een initiele verdeling van vermogen (b.v. landhervorming) moeten plaats vinden.

Op internationaal niveau betekent het basic needs model zeer zeker geen autarkie. De

argumenten voor grotere selfreliance zijn gebaseerd op een efficiënter gebruik van nationale middelen. Zowel lokaal als nationaal bestaan er verschillen in middelen en vaardigheden die pleiten voor specialisatie. Het is echter een feit dat het basic needs model de internationale handel tussen ontwikkelingslanden zou kunnen stimuleren en dus hun afhankelijkheid van de rijke landen relatief zou doen afnemen. Dit zou dan een stap zijn in de richting van collectieve zelfreliance.

Wat is de plaats van de moderne sektor en de buitenlandse investeringen in een basic needs model? Zoals reeds is gemeld, zal het accent verschuiven naar de traditioneel rurale en informeel stedelijke sektoren. Deze sektoren zullen hun volume van produktieve werkgelegenheid sterk zien stijgen omdat een groot gedeelte van de inkomens nu besteed zal worden aan fundamentele goederen. Dit kan en mag natuurlijk niet betekenen dat de modernere sektor — stedelijk en ruraal — nu in de hoek moet gaan staan. Maar het betekent wel dat deze sektor nu geevalueerd moet worden op z'n contributie tot het implementeren van het basic needs model en van het maatregelenpakket dat zoeven is gepresenteerd. Hetzelfde geldt voor buitenlandse investeringen en hulp.

Een ontwikkelingsmiddel dat als uitgangspunt heeft het voldoen aan de fundamentele behoeften van allen, zal tevens een veel explicieter accent moeten leggen op de problemen van vrouwen. Vrouwen, vooral in rurale gebieden, zijn dikwijls overwerkt. Hun bijdrage tot het voldoen aan basic needs is dikwijls groter dan die van mannen (verbouwen van voedsel). Hun werk op het lapje grond of in het huishouden komt nauwelijks naar voren in de nationale statistieken. Er zijn daarom twee aspekten. In de eerste plaats moeten mogelijkheden worden geschapen voor vrouwen om:
1. effektiever mee te helpen aan het voldoen aan de fundamentele behoeften van de familie. Investeringen in de rurale traditionele sektor moeten grotendeels hierop gericht zijn.
In de tweede plaats moeten er mogelijkheden worden geschapen voor:
2. Een grotere economische onafhankelijkheid en participatie in het maatschappelijk leven.
Zal het overschakelen naar een basic needs model geen hachelijke onderneming zijn met b.v. het risico van tekorten van bepaalde goederen en zelfs een val in het produktievolume gedurende de overgangsfase? Men kan inderdaad een initiële verhoging van de vraag naar basisgoederen verwachten die het aanbod vooruitloopt. Hoe sneller en beter de verdeling van inkomens en vermogen, hoe sneller de vraag naar basisgoederen zal stijgen. Dit weerspiegelt het initieel succes van het model. Maar het resultaat is dat er tekorten zullen zijn tenzij er sprake is van excess capacity, hoog aanbod elasticiteit, of genoeg deviezen om goederen in te voeren. Het spreekt vanzelf dat dit het vertrouwen in het gehele programma kan ondermijnen. Het Nederlands ontwikkelingssamenwerkingsbeleid behoort dan ook heel gevoelig te zijn voor dit soort moeilijkheden en landen die deze virage maken in alleseerste instantie bij te staan.
Laten we nu terugkeren naar de uitspraken die in het begin van dit hoofdstuk zijn genoemd:
1. Het groeimodel heeft het aantal armen zien toenemen ondanks een gemiddelde groei van vijf procent per jaar tussen 1960 en 1972. Er is geen enkele aanwijzing dat dit zou veranderen tenzij er een groei van over de tien procent uit de bus zou komen.
2. Het basic needs model is ook een groeimodel (meer dan vijf procent per jaar) maar het heeft vanaf het begin ingebouwde herverdelingselementen als een geïntegreerd en noodzakelijk element.
3. Alhoewel het basic needs model uitgaat — rekenkundig zo te zeggen — van de behoeften van de armste groepen, is het natuurlijk zo dat wanneer aan die behoeften is voldaan, meer dan voldaan is aan de behoeften van de rest van de bevolking. Het is wel zo dat, gezien de minder ongelijke inkomensverdeling, sommige groepen onder de bevolking dat zouden kunnen interpreteren als een relatieve achteruitgang.
4. Het basic needs model verwaarloost de moderne sektor niet, noch is het allemaal kleinschaligheid en arbeidsintensieve produktieprocessen wat de klok slaat. Dit moet per sektor en per industrietak bekeken worden. De diamanten van Botswana zijn een goed middel om de deviezen in handen te krijgen voor het uitvoeren van een basic needs ontwikkelingspolitiek.
5. Noodhulp is soms noodzakelijk maar heeft niets te maken met het basic needs model — behalve misschien gedurende de overgangsfase.
6. Zoals wij in Nederland weten is een herverdelingspolitiek niet altijd pijnloos noch revolutionair! Zie verder het artikel van R. L. Rothstein: "The political economy of redistribution and self-reliance".

Het basic needs model zou zich slechts bezig houden met de armste twintig, dertig of veertig procent van de bevolking.

Tot slot nog een vergelijking tussen de twee benaderingswijzen. Het is juist dat binnen het groeimodel veel is gesproken hier en daar over inkomensverdeling, landhervorming, werkgelegenheid enz. Het is ook juist dat er een onderwijsexplosie heeft plaatsgevonden. Desondanks is het aantal armen met 325 miljoen gestegen (tabel 1) en het aantal analfabeten is omhoog gegaan van 700 tot 760 miljoen gedurende de jaren zestig. Zou het basic needs model dan geen "oude wijn in nieuwe zakken" zijn? Worden de moeilijkheden niet onderschat? Verwijzend naar Mahbub Ul Haq's recente boek: "The Poverty Curtain" kan gesteld worden dat het politiek grote verschil is dat in het basic needs model de behoeften van de armen centraal staan in de economische en sociale politiek. Dat kan niet gezegd worden van het groeimodel. Waarlijk een enorm verschil. Zijn de moeilijkheden onderschat? Dat zullen weinigen beweren. Uiteindelijk zijn er twee vragen die een ieder moet beantwoorden. De eerste gaat over de diagnose; de tweede over de politieke haalbaarheid. In retrospect is het voor velen duidelijk dat het groeimodel zoals nu bepraktiseerd in de meeste ontwikkelingslanden de problemen van de armoede niet kan bestrijden binnen een acceptabele periode. Daarom moeten vele accenten verlegd worden in de richting van het basic needs model. Dat veronderstelt een politieke wil. Of die er is? Daar kunnen we discreet en bescheiden aan meewerken.

L. Emmerij

hobbel

Paardje

Skol i Komunidat is geen hobbypaardje (lees: paradepaardje) van ons. Van de duizend-en-één commissies die eens gevormd zijn door de SIMAR, zijn wij één van de weinigen, de redactiecommissie, die is blijven bestaan en werkt.

Onze werkzaamheden bestaan uit:
— minstens één keer per week vergaderen,
— interviews afnemen,
— op zoek gaan naar informaties,
— artikelen schrijven, typen, corrigeren,
— op zoek gaan naar advertenties, daar het drukwerk peperduur is, en wat we van het bestuur krijgen niet genoeg is om de onkosten te dekken,
— Skol i Komunidat aan de winkels bezorgen.

Een heleboel vrije tijd wordt er gestoken in Skol i Komunidat, en wij krijgen geen cent vergoeding. Maar . . . worry niet, wij als leden van de SIMAR beschouwen het als een plicht tegenover onze vakbond er iets voor te doen.

Wij werken, wij blijven werken en wij zullen blijven werken, zolang het mogelijk is voor onze vakbond. En met smaak en plezier. Dat ons werk erop gericht is om met de Skol i Komunidat-veertjes te pronken, is grote onzin, ontsproten uit breinen gebaseerd op een bekrompen mentaliteit.

Om terug te komen op het "commissie-tijdperk". Als alle commissie net zoals wij, de pushing-power hadden om, koste wat kost, door te gaan met hun werk, dan zou de SIMAR vandaag de dag er niet zo uit zien zoals het er nu uitziet: een logge buffel, dat eens onstuimig en woedend snuivend door de wei liep, nu gedoemd de rol van doodzwijger te spelen en, als het zo door gaat, daarna een zekere "vakbondische" dood te sterven.

Maar ja, zullen velen zeggen: "Laat mij maar blijven trippen in mijn eigen wereldje zonder economische problemen en laat de rest maar verrotten".

Aan de opstellers van de enquete: bedankt voor uw zeer suggestieve wijze van formuleren en wij hopen dat jullie tevreden zijn over de uitslag. Aan die leden die hun vertrouwen in ons blad hebben uitgesproken, bedankt. Wij hopen in de toekomst op nog meer mensen zoals jullie te kunnen blijven rekenen.

VVVVVVVVVVVVVVVVV

grawata

Anunsio di Gobierno Insular di Aruba: Enbista ku mayoria di e volmachten a wordu falsifika na Departement voor Algemene Zaken, BC a disidi di kambia e nomber di e departamento pa Departement voor Vervalste Zaken.
E hefenan si a keda meskos: Jo; Jo i Jo.

●

Tur hende a keha ku e awa di WEB tabata sushi.
Deputado Laclé so a nenga rotundamente.
Mala lenga ta bisa ku ta pasobra ku e no sa bebe awa; ta Amstel so e ta bebe.

●

Skol i Komunidat mester un hende pa traha den redakshon. E persona mester wordu grawata promé.

●

Despues di aña Roy a bolbe bishita Springfield College. E direktor di ku ne: "Are you a sportsman or a politician? You have such a big belly!!"

●

Roland Laclé heeft een uitnodiging gekregen een gastrol te komen spelen in S.W.A.T.

●

Ai ta piká!! Awor MEP ta usa Roy komo karchi di entrada pa Isla Riba.

●

Kommissie 2000 moet blijven werken tot het jaar 2000.

●

Betiko a bisa e personanan trahando na DECO ku nan konseho ta bon ora ku e ta kwadra ku di dje.

●

E maestro: Johny no por siña, e mester bai skol di mucha bobo.
E psikólogo: Johny ta inteligente, pero e manera di duna les di e maestro no ta bon pa Johny.
E maestro: Wel, ta e psikólogo no ta sirbi.

●

Leo Chance queste loque queste kier a keda komo ministro. E motibo tabata, ku si e baha, e no tin trabou, pasobra deputado Laclé a laga Arikok, e remolkador ku Chance tabata traha riba dje, frustia den haf.

●

PPAnan: Anos por yama nos mes hombernan di karakter i prinsipio, pasobra nos a keda ku PPA den tempo bon i tempo maló.
Ex-PPAnan: Anos ta hombernan di karakter i prinsipio, pasobra nos a mantene nos mes na programa di e partido.
Konklushon: Politikonan di PPA no tabatin i no tin karakter ni prinsipio.

Dirigentenan di MEP ta traha bou di un lema nobo: Con plata en bolsa nos ta hiba Aruba pa su independensia".

●

Varios biaha nos ta tende ku deputado tal, señor i señora tal of delegashon di tal partido a bal Komishon di Dekolonisashon di Nashonnan Uní. Semper nan ta bin bisa ku nan tabatin "deliberashonnan fruktifero pa e deseo di Aruba". Tur otro kontenido di e deliberashonnan tabata keda sekreto. Pero parse ku na departamento di e Komishon di Dekolonisashon di Nashonnan Uní ta traha un psikiatra, dokter di kabes.
Ki ora ku e deputado, señor of delegashon di tal partido bin serka e Komishon e ta purba di saka for di nan kabes ku Ora Aruba bira independiente la reina no por keda komo kabes di Aruba, ni Aruba no por bira un estado asosia di Venezuela. Segun e psikiatra lo dura basta prome ku e personanan aki haya e sentido di realidat.

●

'Ku yudansa di un i tur Aruba lo bira limpi sigur', pero si no sigi ku e lema aki na radio i televishon, Aruba lo no keda limpi sigur.

●

Parse ku den seno di MEP nan ta buska ku masha diligensia un topiko pa dia 18 di mart 1978.

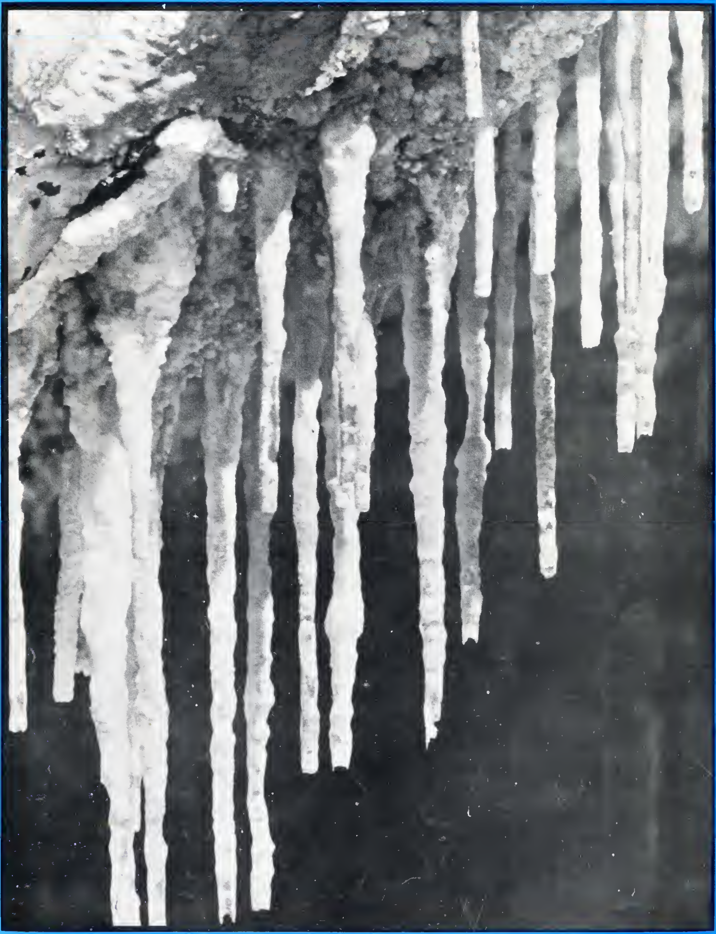
"Would you buy a second hand car from this man?"

●

Met 13 stemmen voor en 8 stemmen tegen heeft de eilandsraad een motie aangenomen waarin staat dat het Arubaanse drinkwater niet stinkt en niet bruin is.

●

Mocht de waterfabriek exploderen, dan zal gedeputeerde Laclé water nit de rotsen bij Ayo slaan.

Een winterlandschap? Nee, het plaatje is gemaakt op onze veelbesproken waterplant.
Waarschijnlijk kan gedeputeerde Roland Laclé dit wel weer uitleggen.

agnes